

Synestetické asociace a psychopatologické symptomy

Marcel Neckář

Abstrakt

Synestézie v obecném smyslu představuje jev intersenzorického a intrasenzorického propojení, které může být pozorováno za různých fyziologických a patologických okolností, například jako kreativita v umění nebo v případě některých mozkových dysfunkcí. Synestézie jako jev je především formována prostřednictvím transmodálních asociativních spojení, které mohou tvořit kontinuum od tzv. "silných" synestetických jevů až k jejím mírným formám, které pravděpodobně umožňují tvorbu synestetických metaphor a imaginace. Tato studie je zaměřena na projektivní analýzu slovně barevných asociací a jejich vztahu k psychopatologickým měřením reflektujícím stres, depresi, disociaci a dalších psychometrických měření u 154 účastníků vybraných z obecné populace.

Výsledky této studie jsou v souladu s dosavadními publikovanými poznatky, které dokládají, že světlejší barvy jsou mnohem častěji asociovány s pozitivními emocionálními významy ve srovnání s tmavšími barvami. Navíc výsledky této studie ukazují vztahy těchto barevně-slovních asociací k psychopatologickým symptomům a to prostřednictvím vztahu některých specifických slov k symptomům deprese, úzkosti, alexithymie a některým symptomům traumatického stresu. Tyto výsledky jsou v souladu s existujícími poznatky získanými v kontextu tzv. metaforické synestézie, kde se zjistila významná role intensity barev ve vztahu k emočním obsahům. V tomto kontextu výsledky této studie ukazují na vztah podnětových slov a barev k disociovaným psychickým obsahům, které vykazují vztah ke konfliktním situacím a stresujícím zážitkům. V tomto metaforickém procesu jsou synestetické zkušenosti asociovány s paměťovými stopami konsolidovanými v hippocampu a v některých dalších strukturách, které vytvářejí kontextuální rámce, které jsou specificky ovlivněny stresujícími okolnostmi. Tyto poznatky o metaforických synestetických asociacích mohou pravděpodobně hrát specifickou úlohu v symbolické imaginaci, kde různé barvy a jejich úroveň světlosti nebo tmavosti mohou charakterizovat jejich asociaci nebo disociaci s dominantním kontextuálním rámcem reflektujícím nevědomé psychické procesy.